

X'GHAMLITLU!

Halib! kienet il-ghajta ta' Toni f'xi s-sagħtejn ta' wara nofs-inhar tikser il-hemda tat-triq ewlenija tar-raħal tagħna.

Halib! reġa' għajjat Toni huwa u riesaq lejn id-dar tas-Sinjura Nin.

Toni zaġġiż u għ ta' 22 sena, mibrum u fuq tiegħu kien qiegħed imexxi ħames mogħżiet quddiemu, tnejn minnhom marbutin minn għonqhom b'siegla li Toni kien qiegħed iżomm f'idu. Wieqaf fuq qaddu, bil qalziet miżmum minn terħa bajda, is-sidrija tas-serġ blù maqfula biss biż-żewġ buttuni t'isfel, il-but tal-lemin mgħobbi bis-soldi u fuqhom maktur ikħal nofsu barra. Rasu daqs rejn immejla, hekk ukoll il-beritta mixħutha fuq widintu x-xellugija. Fuq widintu l-leminija werqa nagħniegħa.

Xhin waqaf qala' l-berritta minn rasu, ħareġ minn ġo fiha sigarrett, u kebbsu mbagħiad: Halib! għajjat, u għafas il-qampiena.

Ganna kienet qegħda taħsel. "U x-xwieni! issa ġie dan il-mingħul," ixxuttat idejha f'biċċa ħwejjeġ, meshet dirgħajha mir-raqħwa tas-sapun fil-fardal ikħal li kellha quddiemha u telqet mill-bitħa għall-kċina biex tnewwel il-bottijiet tal-ħalib. Imbagħiad marret tiftaħ.

Toni reġa' ċempel. Il-bieb infetaħ fil-waqt. "Mela ħsibt li qegħdin miegħek, jew li aħna b'idejna fuq zaqqna nistennew lilek". Toni ma wieġeb xejn, ħadilha l-bottijiet minn idha u beda jaħleb geżż wara ieħor sa ma t-tnejn faru bir-raqħwa, u newwilhom lil Ganna. "Mela, hawn s'er noħdilha dak il-ftit lis-sinjura. Aħleb ftit ieħor". Bis-saħħa kollha Toni reġa' ħa l-bottijiet u ħaleb ftit ieħor. "Issa għal qalbek?" Ganna ma wieġbet xejn, ħadet il-bottijiet minn idejn Toni imma ma dah, letx il-ġewwa. Ixxabbtet fuq il-grad, tefgħet ħarsa l-fuq u l-isfel fit-triq u ma lemħet lil ħadd. "Wiċċek għad-dawl il-lum Toni, jaqaw?" Toni ħmar naqra, ried kieku ma jwegħibx, tefa' għajnejh fil-bogħod, bħal kieku moħħu f'ħaġ'ohra u mbagħiad qal "Is-sinjorina m'ħix hawn il-lum?"

"Min?—dik l-ghagħba? niżzi ħajr l'Alla ħlisna minnha fl-aħħar, telqet il-bieraħ. Bħal issa mur ara x'issaffar u tkanta." Hawn Ganna newlet xelin lil Toni, Toni ħemeż is-siegla maċ-ċappetta tal-grad, ħareġ il-maktur ikħal mill-but tas-sidrija u qegħdu taħt abtu u mill-but newwel il-bqija lil Ganna, u ħabat s'er jingħibed lura.

Ganna kienet s'er tgħid xi ħaġa xhin semgħet min isejħilha minn ġewwa. Kienet is-sinjura Nin riedet xi ħaġa. Ma għad-diex żmien wisq li s-sinjura Nin tfaċċat fl-intrata. Mara qaw-

wija, fuq il-hamsin sena, xagħarha mżewwaq, miġbur f'toppu fuq il-quċċata ta' rasha, idejha fuq qaddha qiesha figolla. Resqet bil-mod lejn il-bieb. X'hin ratha Ganna ngibdet il-ġewwa u baqgħiet diehla. Toni bħal instamat, ma' jafx x'jakbad iġħid, mess il-pizz tal-beritta u beda biex isaqsi għall-kanonku.

Is-sinjura Nin wiegħet li issa kien hafna aħjar, imbagħad: "Thobb tithaddet ftit Ganna hux? imma ma tagħmlux b'hażen. Min jaf kemm kellha min iridha imma hi ma reditx titlaqna. Jien dejjem għidtilha li ż-żwieġ logħiba, u li min ikun kuntent ma għandux jiżżewwġ. Ara jien lit-tfal tiegħi qatt ma nħajjarhom jiżżewwġ u anqas hu meta kien haf.

Int Ton ma għandekx xi waħda?" Toni sar aħmar daqs pepprin, ma riedx kieku jigdeb, u anqas ma ried juri għommtu lil hadd, għalhekk tbissem u ma wieġeb xejn. Is-sinjura dlonk indunat u: "Dawn hwejjeġ ta' did-dinja" qaltu "Min il-lum u min għada, kullhadd minn triq waħda jrid iġħaddi. Ma tkun tagħmel xejn hażin. Imbagħad iż-żwieġ Alla ħalqu. Aħjar wieħed miżżewwġ minn ġuvni mtajjar. Jiena f'sitta u għoxrin sena li ilni miżżewwġa qatt ma kelli daqs hekk xi ngħid mar-raġel. Żewġi dejjem haħbni u rrispettani.

Imbagħad għidtlek jien tiżżewwġ logħiba. Ma tarax din ta' warajna x'ħadet billi żżewwġet, ġa romlot. Damet erba' snin għarusa u j'Alla erba' xhur miżżewwġa. Għidtilha jien l'ommha, imma dik rasha jebba, ma reditx tisma'.

Aħna x-xjuħ nafu d-dinja x'tati. Dik tal-Bwieraq m'hux ukoll? L-ewwel hafna għaġeb imbagħad festa festun fit-tieġ u wara waqgħet ġebbla mill-barriera, korriet ir-raġel ħaduh malajr l-isptar, Vjatku, Griżma u l-għada nbala."

Hawn waqfet ftit, kemxet xuftejha, ċaqalqet rasha u reġgħiet bdiet tithaddet. "Jiena niżzi ħajr l'Alla, it-tifla tiegħi ilha sitt snin miżżewwġa, dejjem fil-hena mar-raġel, jinħabbu qieshom żewġtaħwa. Qatt.....

Fil-waqt resqet tifla u talbet lil Toni sold ħalib.

Toni hadilha t-tazza li kellha f'idha, ġibed il-mogħża lejha, niżel kokka u beda jaħleb.

Is-sinjura Nin waqfet u ngibdet minn fuq il-grad, u b'xufftejha mkemmxa u ċaqalqet rasha bdiet riesqa l-ġewwa.

X'hin qam Toni ħares lejn is-sinjura, qallha "Saħħa," mess il-pizz tal-beritta u beda miexi.

Hawn bajda ħa!

Halib!!!

Toni mexa b'rasu baxxa, ma setax jaqbad x'riedet tfisser is-sinjura u imbagħad qal f'qalbu: "Qalet li riedet, taf x'naf biss li ma ħallitnix inkellimha lil Ganna."